

Alliansarbetsgruppen för
utrikes- och
försvarspolitik

ALLIANS
EN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord.....	3
Uppgifter för arbetsgruppen	4
Utgångspunkter.....	5
Omvärldens förändringar	5
Värden vi värnar.....	12
Sveriges globala roll.....	14
Utvecklingspolitiken.....	19
Europeiska unionen	25
Handelspolitiken.....	29
Östersjön och Norden	32
Säkerhetspolitik och försvar	35
Krishantering och internationella insatser	39
Pågående insatser med svenskt deltagande	45
Slutord	47

Förord

Valet 2010 handlar om framtiden. Vad vi vill att Sverige ska kännetecknas av. Vilka värderingar vi vill ska bära Sverige. Om hur vi ska göra ett bra land ännu bättre. Vi är fyra partier som står för frihet, ansvar och trygghet. Vi tror på människans inneboende kraft och vilja att ta ansvar.

I snart fyra år har vi haft svenska folkets förtroende att leda Sverige. Det har varit fyra år av reformer för jobben, välfärden och framtiden. Valet 2010 söker vi väljarnas förtroende för att fortsätta arbetet. Sverige är ett bra land att leva i. Det betyder däremot inte att allt i Sverige är bra. Mycket finns kvar att göra.

Vid partiledaröverläggningarna i Varberg i oktober 2008 enades Moderata Samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna om att inleda en fördjupning av Allians för Sverige med sikte på valet 2010 och nästa mandatperiod. Ett besked som gavs var att Allians för Sverige i valrörelsen 2010 ska möta väljarna med ett valmanifest som är lika tydligt som i förra valet. Som ett led i detta tillsattes en arbetsgrupp för att utarbeta grunderna och ett konkret reformprogram för den ekonomiska politiken för nästa mandatperiod.

För att ytterligare utveckla, fördjupa och bredda politiken med sikte på mandatperioden 2010-2014 tillsattes tio reformarbetsgrupper i oktober 2009:

Rättsväsende

Kultur och idrott

Utrikes och försvar

Familj

Jämställdhet

Utbildning

Äldre

Entreprenörskap och hållbar tillväxt

Miljö och klimat

Hälso- och sjukvård

Grupperna redovisar sina resultat under våren 2010.

Processen för att ta fram valmanifestet sker i flera steg. Arbetet i föreliggande reformarbetsgrupp är ett sådant steg.

Förslagen i denna rapport är arbetsgruppens. Inom ramen för det fortsatta arbetet med valmanifestet kommer det efter att arbetsgrupper lagt fram sina förslag att ske en bred prövning av förslagen. Prövningen innebär bl.a. att förslagen vägs av mot det reformutrymme som väntas föreligga utifrån inriktningen att det finansiella sparandet åter ska uppvisa balans och överskott på en procent av BNP över en konjunkturcykel under nästa mandatperiod. Därtill ska utgiftstaket hållas.

I återgången till överskotts målet om en procent ska även hänsyn tas till resursutnyttjandet liksom till osäkerhet och riskbild i prognosen. I prövningen kommer förslagen även att utvärderas utifrån alliansens prioriterade inriktning om full sysselsättning och färre som står utanför arbetsmarknaden. En avvägning mellan angelägna reformer måste alltid ske. Åtgärder som sätter jobben först kommer därför prioriteras. Förslagen ska även prövas utifrån fördelningseffekter.

Uppgifter för arbetsgruppen

Arbetsgruppens slutrapport ska presentera ett begränsat antal konkreta och väl underbyggda förslag som de fyra partierna i Alliansen gemensamt kan gå till val på. Utgångspunkten för förslagen ska vara de gemensamma värderingar som präglar Alliansens arbete inom dessa områden och de resultat som har uppnåtts under mandatperioden.

Arbetsgruppen ska ange ramarna och den politiska inriktningen i stort för politikområdet utrikes- och försvarspolitik under hela den kommande mandatperioden 2010-2014. Arbetsgruppen ska också beskriva vad Alliansregeringen uppnått på utrikes- och försvarsområdena under den gångna mandatperioden. Förslagen ska vara förenliga med en ansvarsfull ekonomisk politik, vara kostnads- och samhällsekonomiskt effektiva samt långsiktigt fördelningspolitiskt rimliga.

Rapporten inleds med en utblick mot omvärlden som åtföljs av förslag och politisk inriktning på en rad viktiga utrikes- och försvarspolitiska områden.

Alliansarbetsgruppen har bestått av Sten Tolgfors (M), ordförande och ledamöterna Kerstin Lundgren (C), Birgitta Ohlsson (FP) och Holger Gustafsson (KD).

Utgångspunkter

Sverige ska göra skillnad i utrikespolitiken. Vårt mål är inte bara att delta i regionala och globala organisationer, utan att påverka. För att lyckas med det krävs inflytande, vilket följer av idé- och politikutveckling och av ett genuint engagemang i den internationella politiken. Sveriges ordförandeskap i EU visade att det går att nå resultat med ett sådant förhållningssätt. Att Sverige tillhör kärnan i EU inom utrikespolitiken ger en väg till internationell påverkan. Det gör också ett långsiktigt agerande som ger trovärdighet i FN.

Sverige ska driva en värdebaserad utrikes- och säkerhetspolitik. Vi söker genomslag för de värden vi tror på enskilt och tillsammans med andra demokratier.

De mänskliga fri- och rättigheterna, demokratin och folkrätten, är grunden i Alliansens utrikespolitik. Det demokratiska samhället med individuell frihet och mänskliga rättigheter som grund måste ständigt hävdas. Likgiltighet inför människovärdet går alltid ut över enskilda människor. De synsätt som förringar människans värde måste ifrågasättas och bekämpas.

Omvärldens förändringar

GLOBALISERINGENS MÖJLIGHETER

Globaliseringen ger världen nya möjligheter till frihet och välstånd. En anledning till det är att världshandeln växer och blir friare. 1970 utgjorde handel med varor och tjänster 13,5 procent av världens BNP, fyra decennier senare har siffran mer än fördubblats. Globala produktionskedjor ger liksom den allt snabbare teknikspridningen ökade möjligheter till växande produktivitet.

De senaste decennierna har hundratals miljoner människor, inte minst i Asien, lyft sig ur fattigdom och förtryck, till välstånd och demokrati. Samtidigt har länder som sökt ställa sig vid sidan av eller av någon anledning inte fått ta del av

globaliseringen halkat efter i välståndsutvecklingen. Människor som skärmas av från globaliseringen tvingas djupare ner i fattigdom och ofrihet.

Den utveckling som pågår i vår tid är lika genomgripande som 1800-talets industriella revolution. Tillväxten under 2000-talets högkonjunktur var historiskt hög och motsvarade den ekonomiska utvecklingen efter det andra världskriget. Efter finanskrisen står världen sannolikt inför en ny fas av globalisering.

Det ömsesidiga ekonomiska och politiska beroende som globaliseringen ger illustrerar nyttan och nödvändigheten av fördjupat politiskt samarbete mellan länder. Ömsesidigt beroende och viljan till samarbete kan bidra till välstånd, fred och stabilitet.

Samarbete skapade förutsättningar att bättre möta den finanskris som drabbat världen. Till skillnad från den förödande nedåtgående spiral av protektionism och isolering som präglade depressionen under 1930-talet har det internationella systemet på det stora hela stått emot finanskrisens påfrestningar.

Den snabba produktionsökningen som följt med globaliseringen ger ökat välstånd men har också lett till ökade klimatutmaningar. Klimatfrågan ger anledning till ökat ansvarstagande från stora aktörer som EU, USA och Kina.

Globaliseringen skapar förutsättningar för att värderingar om mänskliga fri- och rättigheter och demokrati ska spridas. Samtidigt uppstår en utmaning. Det gäller att säkerställa att dessa värderingar fortsättningsvis får råda trots att länder som inte tidigare bejakat dessa värderingar tar en allt större plats på den globala arenan.

Utvecklingens genomlysbarhet ökar via nya medier och it som gör att vi kan följa världen i realtid. Företag kan undersöka grundläggande investeringsförutsättningar för orter över hela världen och människor kan följa händelser oavsett var de sker.

Globaliseringen är en pågående process som sannolikt bara har börjat. Sveriges välstånd är byggt på internationell handel och våra företags möjligheter att konkurrera på den internationella marknaden.

Vi vill ta vara på de möjligheter till ökat välstånd och frihet som globaliseringen ger och medverka till att sprida globaliseringens fördelar så att fler människor och länder kan dra nytta av den.

FÖRÄNDRINGAR I DET INTERNATIONELLA SYSTEMET

Världen dominerades under det kalla kriget av två supermakter. Utvecklingen till en värld med USA som enda supermakt kom med Sovjetunionens fall. Därefter har utvecklingen gått i riktning mot en större spridning av ekonomiskt och politiskt inflytande. Bland annat Kina, Indien, och Brasilien upplever stark ekonomisk tillväxt och kraftigt växande handel.

I vår egen del av världen har utvecklingen inneburit att EU har fått en alltmer dominerande roll. Den realpolitiska maktbalans som tidigare präglade relationerna mellan Europas länder har successivt ersatts av en politisk union. Därmed har förutsättningarna för fred i Europa i grunden förbättrats. Genom kontinuerlig utvidgning och fördjupad integration förverkligas visionen om ett fritt, fredligt och enat Europa. Lissabonfördraget innebär att nya steg tas i den politiska integrationen och att EU stärks som global aktör.

EU utgör världens största gemensamma marknad med över 500 miljoner konsumenter. EU är motor och inspiratör för andra regionala samarbeten som växer fram i bl.a. Sydostasien (Asean), Afrika (AU) och Sydamerika (MERCOSUR).

Institutioner som skapades efter andra världskriget bevarar sin betydelse i en ny tid men utmanas i sina arbetsformer. Fler länder gör anspråk på inflytande i t.ex. WTO-förhandlingar, och diskussioner förs om huruvida FN:s säkerhetsråd ska reformeras för att spegla nya förhållanden i världen. Tidigare representerade G8, med framförallt västvärldens ekonomier, den samlade ekonomiska maktbasen. Nu står G20-länderna för knappt 90 procent av världens samlade ekonomi.

Vissa länders växande befolkningar och ekonomier översätts stegvis i ökat politiskt inflytande i internationella förhandlingar och institutioner. Det ställer krav på ökat ansvarstagande. Utvecklingen ger också säkerhetspolitiska tyngdpunktsförskjutningar och förändringar i militära styrkeförhållanden.

POLITISKT FÖRTRYCK

Under de senaste sextio åren har en rad slutna, totalitära samhällen öppnats och övergått till demokrati. Över hälften av jordens länder är i dag demokratier som strävar efter respekt för mänskliga rättigheter. I flera länder i Asien, Latinamerika, Öst- och Centraleuropa har demokratin vuxit sig stark och även i Afrika har demokratin vunnit ny mark. Under 1990-talet nästan fördubblades antalet demokratier i världen från 69 (1989) till 120 (2000). Under den senare delen av 00-talet förefaller denna positiva trend ha avstannat och t.o.m. vänt nedåt. 2010

rapporteras antalet demokratier ha minskat till 116, den lägsta siffran sedan 1995. Vägen till fullvärdig demokrati är på många håll lång.

Mänskliga fri- och rättigheter, inklusive opinionsfriheterna, är både mål i sig själva men också förutsättningar för reellt folkstyre. Under den senaste tiden har vi sett många exempel där försök att organisera demokratirörelser slås ned och personer som anordnar protestmöten fängslas.

Även när det gäller yttrandefrihet är utvecklingen oroande. Under sju års tid har det skett en stadig begränsning av yttrandefriheten i världen. I auktoritära stater sker angrepp på oberoende nyhetsmedier. Men även i länder med relativt öppna medieklimat finns oroväckande tendenser. Det förekommer även försök att pressa tillbaka normer inom ramen för FN.

Förtryck finns i många former. Det är inte alltid fråga om en stat som förtrycker sina medborgare – även icke-statliga aktörer utövar förtryck mot enskilda.

Internet binder samman världen. Global informationstillgång kan öppna dörren för frihet och demokrati över hela världen. Begränsningar av användandet av informationsteknologi avslöjar auktoritära regimer.

FATTIGDOM OCH UTSATTHET

Trenden när det gäller fattigdom och utsatthet går åt rätt håll. Andelen människor som lever på mindre än 1,25 amerikanska dollar per dag förutspås sjunka från 21 procent 2005 till 13 procent 2015. Mellan 1981 och 2004 beräknades det att antalet människor som levde i extrem fattigdom minskade med en halv miljard, trots att folkmängden under samma tid ökade med 1,8 miljarder människor. Men trots detta är vi långt ifrån att utrota fattigdomen.

Det internationella samfundet är enigt i strävan att nå FN:s millenniemål om halverad fattigdom och hunger, minskad barnadödlighet, stoppad spridning av hiv/aids och andra sjukdomar, minskad mödradödlighet, ökad jämställdhet och förbättrad tillgång till utbildning samt en miljömässigt hållbar utveckling och ett förbättrat samarbete kring bistånd, handel och skuldavskrivningar. Ändå går denna utveckling för långsamt.

Fattigdom och svält drabbar världens barn särskilt hårt. Var sjätte minut svälter ett barn ihjäl. En tredjedel av barnen söder om Sahara har fortfarande inte tillgång till skola.

Andelen människor med säker tillgång till vatten ökade från 76 procent 1990 till 86 procent 2006. Men tillgång till rent vatten och fungerande sjukvård är

fortfarande utom räckhåll för miljoner människor. Livsmedelsbristen i världen är ett allvarligt problem och fortfarande svälter cirka 1 miljard människor.

Några av vår tids största utmaningar berör, direkt eller indirekt, alla världens invånare. Klimatförändringar samt risk för pandemier och större konflikter påverkar oss alla i större eller mindre utsträckning. Hiv/aids utgör ett hinder för utveckling och är en hälsokatastrof som drabbar främst Afrika söder om Sahara.

Finanskrisen har drabbat fattiga länder hårt. Humanitära behov ökar och konfliktrisker tilltar. Risken är att effekter av krisen kan föda folkligt missnöje med protektionism och skyddsåtgärder för inhemsk ekonomi som följd. Därmed riskerar en följd av krisen bli att globaliseringens fördelar begränsas, särskilt för fattiga länder.

Tillgång till den internationella marknaden ger utvecklingsländer möjlighet att liksom en gång Sverige handla sig till välstånd, givet rimliga villkor.

MILJÖ-, ENERGI- OCH KLIMATUTMANINGAR

De klimatförändringar som människor orsakar ställer världen inför nya utmaningar. De beslut vi fattar – liksom de beslut vi underlåter att fatta – kommer att få långtgående konsekvenser. Klimatkonferensen i Köpenhamn i december 2009 visar att mycket arbete kvarstår.

Stigande havsnivåer, förändringar i nederbörd och vattentillgång blir följder av klimatförändringarna. Det kan få en rad konsekvenser, såsom försämrade möjligheter för människor att leva på odling av den jord de har till förfogande och att människor tvingas flytta.

Nya konflikter riskerar också att uppstå i kampen om en krympande naturresursbas, som lär drabba de fattigaste länderna i störst utsträckning. Men också brist på rent vatten och icke hållbart skogs- och jordbruk riskerar att öka utmaningarna i arbetet för fattigdomsbekämpning och fred.

Klimatförändringarna har betydelse också för vårt eget närområde. Avsmältningen i Norra ishavet medför att nya isfria sjöfartsleder öppnas liksom nya möjligheter till utvinning av naturresurser. Tillsammans med områdets betydelse för basering av strategiska styrkor innebär det att den säkerhetspolitiska vikten av Barentsområdet ökar.

Detta illustrerar också att energi och transitering av energi är centrala frågor idag, både ekonomiskt, politiskt och säkerhetspolitiskt. Det visar inte minst oljekatastrofen i Mexikanska golfen som resulterat i mycket allvarliga

miljöeffekter, men som också fått ekonomiska och politiska konsekvenser. På Östersjön har oljetransporterna dubblerats och kommer fortsätta att öka. Havet hotas av övergödning, utsläpp och föroreningar. EU:s Östersjöstrategi som nyligen antagits öppnar möjligheter för en högre miljöambition för Östersjön.

KONFLIKTER OCH HOT

Den värld som dominerades av två stater som stod mot varandra har ersatts av en värld med många och nya aktörer. De mellanstatliga konflikterna har minskat i antal. I stället har inomstatliga konflikter och nya hot ökat i betydelse. Nya hot utgår från sönderfallande stater, regionala konflikter, terrorism och spridning av massförstörelsevapen. Såväl religiös, som etnisk och politisk extremism kan utgöra grogrund för konflikter. Oavsett vilka hoten är eller hur konflikten ser ut drabbas civilbefolkningen hårdast.

Konflikter kan byggas upp under lång tid, men hastigheten i konflikters akuta utveckling kan vara hög. Kriget i Georgien i augusti 2008 varade i en vecka men det avgjordes i praktiken redan de två första dagarna.

Stora länder som Kina och Ryssland rustar upp sina försvarsmakter konventionellt, men också nukleärt. USA är den överlägset starkaste militärmakten i världen.

Flera länder i Afrika har drabbats hårt av konflikter med ursprung i etniska eller historiska motsättningar, i vissa fall tidigare underblåsta av kolonialismen. Dessa konflikter kan ha lång historisk bakgrund och pågå i många år, samtidigt som grova övergrepp mot människor kan ske mycket snabbt.

Regionala väpnade konflikter i världen kan direkt och indirekt påverka Sveriges säkerhet. Skillnaden mellan civila och militära hot blir allt mer otydlig.

Ett väpnat angrepp mot Sverige är osannolikt under överskådlig tid. Kriser och incidenter som även inbegriper militära maktmedel kan dock inte uteslutas i vår region och på längre sikt kan militära angreppshot likväl aldrig uteslutas.

Det finns en tydlig koppling mellan säkerhet, social och ekonomisk utveckling och mänskliga rättigheter. Utveckling och säkerhet går hand i hand. Genom fredsbevarande insatser och utvecklingssamarbete kan omvärlden bidra till att skapa säkerhet och utveckling i fattiga konfliktdrabbade länder.

MASSFÖRSTÖRELSEVAPEN

Kärnvapen, biologiska vapen och kemiska vapen är de mest destruktiva och omänskliga av alla vapen. Effekterna är urskillningslösa och varaktiga. Spåren efter en attack med massförstörelsevapen har inhumana konsekvenser och kan finnas kvar i generationer. Återgången till ett normalt fungerande samhälle är tidskrävande och kostsam.

Så länge massförstörelsevapen existerar finns också risken för att de en dag kan komma att användas – överlagt eller på grund av felbedömningar.

Den positiva utvecklingen på nedrustnings- och icke-spridningsområdet efter det kalla krigets slut har sedan 1998 följts av en mindre konstruktiv period. Trots att det kalla krigets terrorbalans är över sedan 20 år finns det alltså stora lager av massförstörelsevapen kvar i världen. Det finns t.ex. fortfarande cirka 27 000 kärnvapen och av dessa är cirka 12 000 aktivt utplacerade.

Flera viktiga multilaterala förhandlingsprocesser präglas dock nu av ett förbättrat samarbetsklimat och förnyad politisk förhandlingsvilja. Det avtal om reduktioner av sina respektive strategiska kärnvapenarsenaler som USA:s president Obama och Rysslands president Medvedev slöt den 8 april 2010 är ett viktigt steg mot en kärnvapenfri värld. I Europa har Tyskland tagit initiativ för att eliminera taktiska kärnvapen.

Under 2006 presenterade Kommissionen om massförstörelsevapen sin rapport och följde upp den med en slutkommuniké i april 2009. I december 2009 presenterade International Commission on Nuclear Non-Proliferation and Disarmament sin rapport som har stått i fokus för den internationella debatten inför den konferens om Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT)-avtalet som ägde rum under maj 2010. Konferensen var generellt sett framgångsrik, vilket var särskilt viktigt med den misslyckade NPT-konferensen år 2005 i åtanke. Resultaten från årets konferens handlar bland annat om konkreta steg för ökad nedrustning från dagens kärnvapenmakter, liksom om beslut om en konferens om ett Mellersta Östern fritt från kärnvapen och andra typer av massförstörelsevapen.

Hotet om spridning av massförstörelsevapen från stat till stat, men också från och till icke-statliga aktörer, är överhängande. Få saker är så destabiliserande för världen och utgör en sådan säkerhetspolitisk utmaning som icke-demokratiska regimer och organisationer med tillgång till massförstörelsevapen.

KVINNOFÖRTRYCK I VÄRLDEN

På många håll i världen lever kvinnor fortfarande ett liv utan lika fri- och rättigheter eller samma möjligheter som män. I många länder är kvinnor förtryckta, marginaliserade och utan tillgång till ekonomisk eller politisk makt. Det arbete för lika fri- och rättigheter som vann mark i västvärlden under 1900-talet har bara inletts i vissa delar av världen.

I många länder är kvinnor utsatta för systematisk diskriminering både av lagar och sociala sedvänjor. Djupt rotade frihetsbegränsande samhällsnormer av religiös, kulturell eller ideologisk karaktär fortsätter att diskriminera kvinnor.

Civilrättslig diskriminering, däribland lagar för äktenskap, arvsrätt och äganderätt, könsrelaterat våld i form av till exempel tvångsäktenskap och könsstympning, begränsande sociala sedvänjor, diskriminering när det gäller utbildning och löner, människohandel, avsaknad av politiska rättigheter samt brist på makt att bestämma över sin egen kropp, sexualitet och barnafödande, är alla komponenter i förtryck av kvinnor. När kvinnor diskrimineras och förtrycks hindras också ekonomisk, social och politisk utveckling i samhället i stort.

Även om utgångsläget är dystert går utvecklingen i rätt riktning i många delar av världen. Ofta sker detta som ett resultat av förbättrad utbildning och ökad läs- och skrivkunnighet. I Afghanistan har antalet barn i klasserna 1-12 ökat från knappt en miljon 2002 till 5,6 miljoner 2007, varav cirka en tredjedel är flickor. Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden ökar sakta men säkert i många länder. Så är fallet även med politiskt beslutsfattande även om endast 19 procent av världens parlamentariker är kvinnor.

Kvinnor hamnar i en särskilt utsatt situation i krig och konflikter. Hållbar fred kan inte skapas utan att kvinnors behov, prioriteringar och strategier för konfliktlösning tillvaratas i freds- och försoningsprocesser.

Värden vi värnar

Sverige ska driva en värdebaserad utrikespolitik. Vi vill bidra till att omvandla förtryck till frihet, fattigdom till utveckling, resursslöseri till hållbar utveckling, risker till möjligheter och hot till trygghet. Sveriges utrikespolitik ska föras med tydlig utgångspunkt i de värderingar som bär upp vårt samhälle och i vårt lands intressen. Den tar sin utgångspunkt i försvaret av de mänskliga fri- och rättigheterna som är universella, odelbara och ömsesidigt förstärkande.

Den enda styrelseform som fullt ut är förenlig med respekten för mänskliga fri- och rättigheter är demokrati. Respekten för de olika opinionsfriheterna (tanke-, samvets-, religions-, yttrande-, åsikts-, förenings- och mötesfrihet) utgör en stomme i det demokratifrämjande arbetet. Demokrati är både ett mål och ett medel i svensk utrikespolitik. Det demokratiska samhället med individuell frihet och mänskliga fri- och rättigheter som grund måste ständigt hävdas.

Stabiliteten i det internationella systemet vilar på respekten för internationell rätt. Värnandet om folkrätten utgör en hörnsten i Sveriges utrikespolitik.

Sveriges säkerhet stärks genom europeisk integration. Sverige ska tillhöra kärnan i EU och vara pådrivande i att stärka EU:s röst i världen.

Sveriges säkerhet byggs tillsammans med andra länder med gemensamma demokratiska värderingar. Vi agerar solidariskt med våra nordiska grannar och medlemsländerna i EU. Det är bara genom att samverka med andra som vi kan nå våra utrikespolitiska mål. Vår utrikespolitik ska bygga på solidaritet – med människor i andra länder och länder som delar våra demokratiska värderingar.

Målen för vår säkerhet är att värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och vår förmåga att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättsäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Säkerhet är därmed ett vidare begrepp än skydd av det egna fysiska territoriet. Sveriges säkerhetspolitik syftar ytterst till att garantera landets politiska oberoende och självständighet.

Öppna gränser, fattigdomsbekämpning och fri handel bygger välstånd och utveckling. Öppenhet är centralt för att skapa institutioner som människor har tilltro till och där den offentliga makten kan granskas och utkrävas på ansvar. Öppenhet ger förutsättningar för att bekämpa och motverka korruption.

En utmaning är att få öppenhet att vinna över inskränkningar av människors frihet. Inskränkningar av öppenhet drabbar människor när länder sluter sig och upprättar murar mot omvärlden, när yttrandefrihet och handel begränsas.

Sverige ska genom EU och enskilt kritisera när övergrepp sker mot mänskliga fri- och rättigheter och fortsatt motverka kränkningar och begränsningar i yttrandefriheten och andra opinionsfriheter som religionsfriheten. Sverige ska verka för demokrati och mänskliga fri- och rättigheter i de länder och i de organisationer där vi är representerade. I det sammanhanget är FN, Europarådet och OSSE särskilt viktiga.

Sverige har sedan många år ett genuint engagemang för att bidra till att säkerställa att val sker rättvist och i överensstämmelse med internationella normer. Det är viktigt att Sveriges djupa engagemang för det internationella

arbetet för fria och rättvisa val i nya och icke-konsoliderade demokratier fortsätter.

Sverige ska stödja det arbete som utförs av människorättsaktivister och organisationer för mänskliga fri- och rättigheter i länder med förtryckande regimer. I diplomatiska kontakter, såväl underhand som officiellt, ska Sverige påtala vikten av respekt för mänskliga fri- och rättigheter också för att stödja enskilda människor när påkallat.

Sveriges globala roll

ALLIANSENS ARBETE UNDER MANDATPERIODEN

Förenta nationerna, FN, är den centrala organisationen för fred, säkerhet och utveckling i världen. Som stor givare och med lång tradition av ett omfattande engagemang har Sverige en viktig roll att spela i det internationella samfundet. Under mandatperioden har Sverige bl.a. varit ordförande för en del av FN:s fredsbyggande kommission och betonat arbetet med FN:s reformer i syfte att effektivisera organisationen. Även i FN spelar EU en allt större roll. Sveriges engagemang i FN uttrycks enskilt och genom EU. Sveriges position i EU-samarbetet är därför viktig för påverkan inom FN-systemet.

Under mandatperioden har den transatlantiska länken stärkts. Flera samarbetsområden har identifierats. Klimatet var den viktigaste frågan under toppmötet mellan EU och USA i november 2009. Mötet var också ett tillfälle att bygga vidare på relationen mellan EU och USA, där fokus ligger på hur EU och USA tillsammans kan arbeta för att främja fred, välbefinnande och demokrati i världen. I samband med toppmötet etablerades ett nytt energisamarbete mellan EU och USA.

De internationella finansiella institutionerna fyller en instrumentell roll i det globala samarbetet, vilken har understrukits under den ekonomiska och finansiella krisen. Institutionerna har generellt hanterat krisens utmaningar på ett gott sätt.

Under mandatperioden har arbetet med de mänskliga rättigheterna i Sveriges utrikespolitik stärkts. Åtta områden har prioriterats i vårt arbete: demokratibyggnad, stärkt yttrandefrihet, avskaffandet av dödsstraff, bekämpande av tortyr, bekämpande av summariska avrättningar och frihetsberövanden, bekämpande av diskriminering, samt värnandet av

rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten.

FÖRENTA NATIONERNA

FN:s generalförsamling och säkerhetsråd utgör kärnan i den internationella rättsordningen och det multilaterala samarbetet. Den normbildning som utvecklas inom FN är grundläggande för det internationella systemet. Internationell rätt inklusive folkrätten samt den humanitära rätten ska hävdas och de globala diskussionerna om normer fortsätta.

FN har framförallt en central roll i att ge legitimitet, legalitet och samling kring gemensamt agerande. FN:s säkerhetsråd har det utpekade huvudansvaret för internationell fred och säkerhet. Säkerhetsrådet beslutar mandat för insatser. FN ensam har dock inte förmåga att utföra samtliga dessa insatser utan behöver stöd från andra aktörer. EU, NATO och AU tar ett allt större ansvar att utföra fredsbevarande och fredsskapande insatser runt om i världen. I Helsingfors 1999 slogs fast att EU alltid ska agera och bidra till internationell fred och säkerhet i enlighet med principerna i FN:s stadga.

En viktig del i de senaste årens normbildning inom FN är skyldigheten att skydda. Det innebär att varje stat har en skyldighet att skydda sin befolkning mot folkmord, krigsförbrytelser, etnisk rensning och brott mot mänskligheten, samt att vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga sådana brott. När detta ansvar inte tas har det internationella samfundet en kollektiv skyldighet att ingripa för att skydda en befolkning.

Arbetsgruppen välkomnar FN:s vidare arbete och generalsekreterarens rapport kring länders skyldighet att skydda civilbefolkningen mot övergrepp. Även om principen nu är fastslagen återstår det att implementera den.

FN:s möjligheter och begränsningar styrs av medlemsländerna. Det finns alltför ofta en bristande politisk vilja att i tid och gemensamt i FN agera vid hot mot internationell fred och säkerhet. Tyvärr riskerar detta att försvaga organisationens ställning.

FN:s säkerhetsråd är både en del av problemet och en del av lösningen. Trots omvälvande förändringar i världen har någon reformering av säkerhetsrådet inte skett sedan 1960-talet. Det finns tillfällen då låsningar i säkerhetsrådet har lett till att det internationella samfundet ställts passivt vid hot mot internationell fred och säkerhet. Genom att reformera säkerhetsrådet kan FN ges bättre möjligheter att bidra till fred och säkerhet. Sammansättningen i säkerhetsrådet måste avspegla den värld vi lever i. I detta ligger bland annat att dra nytta av den vilja till

ansvarstagande som stora länder med växande ekonomier är beredda att visa. Att utvidga säkerhetsrådet kan vara en väg framåt.

Arbetsgruppen ser brister i uppbyggnaden av FN:s råd för mänskliga rättigheter och vill att Sverige för diskussioner om ett demokratikriterium för medlemskap. Det är i längden inte hållbart att ett råd som ska granska medlemsländernas efterlevnad av de mänskliga rättigheterna delvis består av länder som själva bryter mot mänskliga rättigheter.

En grundsten för ekonomisk utveckling och ökad frihet i världen är det fria informationsflödet och den globala elektroniska infrastrukturen. Alliansen har med stor oro konstaterat att användningen av informationsteknologin begränsas av icke-demokratiska länder i syfte att hindra fritt utbyte av åsikter, tankar och idéer. FN:s specialrapportör för yttrandefrihet har bett om Sveriges medverkan att utveckla skyddet för yttrandefriheten i elektroniska medier. Arbetsgruppen anser att Sverige här ska ta politiskt ansvar och bidra till frihet och säkerhet genom att tillgängliggöra informationsteknik.

Sverige har en tradition av att ställa upp med kompetenta personer för viktiga uppdrag inom FN. Det senaste årets utnämningar av svenskar till centrala befattningar stärker Sveriges position i det internationella samfundet. Arbetsgruppen anser att Sverige ska verka för att FN:s arbete med att införa ett mål- och resultatstyrningssystem och skarpare internt kontrollsystem fortsätter.

Vi värnar FN som den centrala kraften för fred, säkerhet och utveckling i världen. Förutsättningarna för detta har stärkts i och med att skyldigheten att skydda har slagits fast och att det förs en diskussion om reformeringen av såväl säkerhetsrådet som FN i stort.

NEDRUSTNING

Sverige har i flera decennier tillhört den grupp av länder som har varit pådrivande när det gäller att förhindra ytterligare spridning av kärnvapen. Sverige deltog tillsammans med ett fyrtiotal länder på toppmötet om kärnsäkerhetsfrågorna som USA:s president Barack Obama arrangerade i april i år. Inbjudan är ett kvitto på betydelsen av Sveriges engagemang för en kärnvapenfri värld och för vårt högteknologiska kunnande.

I ansträngningarna för att nå målet om en värld utan kärnvapen måste, vid sidan av reducering av strategiska arsenaler, också de taktiska kärnvapnen reduceras och på sikt fasas ut. Det skulle utgöra ett viktigt bidrag till stabiliteten, inte minst i Europa och dess närområde där den största delen av de taktiska kärnvapnen finns placerade.

Att förmå länder som Iran och Nordkorea att avstå från sina kärnvapenambitioner är avgörande för att undvika nya rustningsspiraler. Deras ambitioner är starkt oroande och riskerar dessutom att öppna upp för fortsatt spridning av kärnvapen i känsliga och instabila regioner. Arbetsgruppen anser att Sverige ska stödja arbetet för att göra Mellanöstern fritt från massförstörelsevapen.

Arbetsgruppen vill se förhandlingar om ett avtal om förbud mot produktion av klyvbart material för vapenändamål, och att EU sätter hårdare tryck på de länder som ännu inte har ratificerat det s.k. provstoppsavtalet, så att det kan träda i kraft. Vi vill också att Sverige verkar för genomförande av FN:s resolution om att hindra spridning av massförstörelsevapen till icke-statliga aktörer. Vidare krävs internationell samverkan för att motverka illegal spridning av kärnbränsle, som kan användas för kärnvapen eller för att tillverka smutsiga bomber.

Det arbete som Kommissionen om massförstörelsevapen och International Commission on Nuclear Non-Proliferation and Disarmament (ICNNDP) har presenterat utgör en god grund för fortsatta ansträngningar i kampen mot massförstörelsevapen.

Nedrustning handlar om mer än frågor om massförstörelsevapen. Det är av avgörande vikt att minska spridningen av små och lätta vapen, bland annat genom att få till stånd ett globalt avtal om vapenhandel, ett "arms trade treaty". Små och lätta vapen smugglas, bidrar till upptrappning av konflikter och berövar tusentals människor livet årligen.

TRANSATLANTISKT SAMARBETE

Arbetsgruppen vill se en starkt transatlantisk länk. Samarbetet mellan USA och EU bygger på att historien och gemensamma värderingar och intressen förenar oss. Tillsammans ska vi vara en stark kraft för demokrati, mänskliga rättigheter och välfärd. För att åstadkomma multilaterala överenskommelser i globala angelägenheter som klimatfrågan, världshandelns förutsättningar och FN-systemets utveckling är gemensamt ansvarstagande av USA och EU nödvändigt.

För att fortsatt fördjupa det transatlantiska samarbetet mellan EU och USA vill arbetsgruppen att initiativet tas vidare med att tillsätta en särskild expertgrupp med representanter från EU och USA för att analysera och lämna förslag till hur en sådan fördjupning kan se ut.

Det ligger i svenskt intresse att fördjupa den bilaterala relationen till USA. Det är viktigt med ett ökat amerikanskt engagemang i FN samt i relationen till EU, samt för ökad samordning mellan EU och Nato av arbetet i FN-mandaterade insatser.

Krisberedskap och kustbevakningsfrågor är exempel på områden där Sverige nu utökar samarbetet med USA. Samarbetet handlar om djupare kunskaps- och erfarenhetsutbyte myndigheterna emellan.

IMF OCH VÄRLDSBANKEN

Förr var bistånd det huvudsakliga kapitalflödet från rika till fattiga länder. I dag utgörs cirka 75 procent av kapitalflödena från rika till fattiga länder av andra flöden än bistånd. Det är en positiv utveckling.

Tyvärr finns problem med kapitalflykt från utvecklingsländerna. Forskare uppskattar att 500-800 miljarder USD varje år försvinner från utvecklingsländerna p.g.a. skatteflykt, kriminella aktiviteter och korruption. Utvecklingsländerna bör få hjälp att ingå informationsutbytesavtal med skatteparadis för att motverka kapitalflykt. OECD bedriver ett ambitiöst arbete på detta område.

Det är viktigt med tydliga villkor för långivning, dels för att garantera att resurserna används effektivt, dels för att låntagarländerna i regel behöver reformera sin ekonomiska politik. Långivning till utvecklingsländer ska alltid ske ansvarsfullt och med utveckling som det övergripande målet.

Inom Världsbanken och IMF diskuteras reformer av medlemsländernas inflytande. Arbetsgruppen anser att det är viktigt att det finns incitament för länder att öka sina bidrag och därmed säkra Världsbankens resursbas och dess långsiktiga arbete med fattigdomsbekämpning. Stora bidrag bör följas av inflytande. Sverige har under lång tid varit en stor finansiär av multilaterala organisationer. Arbetsgruppen anser att Sverige fortsatt ska ha styrelseplats i både Världsbanken och i IMF. Vi menar också att de fattigas perspektiv ska uppmärksammas i de internationella finansiella institutionerna. Frågan om stärkt inflytande för utvecklingsländerna i dessa institutioner ska prioriteras, t.ex. genom att skydda deras röststyrka.

Utvecklingspolitiken

ALLIANSENS ARBETE UNDER MANDATPERIODEN

Under mandatperioden har arbetet med att skapa ett generöst, effektivt och öppet bistånd inletts. Alliansen har koncentrerat Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete – från ett 70-tal samarbetsländer till cirka 30. Det har skapat förutsättningar för mer fokuserade insatser som kännetecknas av kvalitet och mätbara resultat.

Tydliga tematiska prioriteringar till stöd för demokrati och mänskliga rättigheter, miljö och klimat, samt jämställdhet och kvinnors roll i utveckling har slagits fast.

Under rubriken Frihet från Förtryck har Alliansen förstärkt arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter i världen. Samtidigt som det reguljära demokratibiståndet stramas upp i enlighet med denna inriktning har Alliansen gjort en särskild satsning i biståndsbudgeten på demokratisering och yttrandefrihet.

Under åren 2009-2012 har Alliansen avsatt 4 miljarder kronor för att främst bidra till långsiktiga insatser för anpassning till klimatförändringarna i de fattigaste länderna. En internationell kommission för klimatförändringar och utveckling tillsattes och har under 2009 presenterat sina rekommendationer.

Att öka kvinnors politiska deltagande, stärka säkerheten för kvinnor i konfliktsituationer, förbättra sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt kvinnors möjligheter till ekonomisk utveckling har varit prioriterade områden. Regeringen har beslutat om en policy för främjandet av jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll i svenska utvecklingsinsatser.

Under mandatperioden har kvaliteten, men även kvantiteten, i biståndsbudgeten värnats. Biståndsbudgeten har uppgått till en procent av BNI varje år under mandatperioden. Detta innebär en ökning med 40 procent jämfört med perioden 2003-2006. Alliansregeringen är den första svenska regering som har uppnått enprocentmålet över en hel mandatperiod.

Alliansen värnar om att biståndsmedel används ändamålsenligt och effektivt. Vi har förtydligat mål- och resultatstyrning och stärkt

återrapporteringskraven inom hela utvecklingssamarbetet. Vi har banat väg för en mer effektiv biståndsmyndighet. Vi har inlett en årlig redovisning av resultaten av biståndspolitiken i en skrivelse till riksdagen.

Alliansen har även agerat mot korruption och för ett öppet bistånd. Sidas antikorrupsionsregel har reviderats och bygger på förhållningssättet att aldrig acceptera, alltid agera och alltid informera vid misstanke om korruption.

Regeringen har gett politiken för global utveckling en nystart genom att konkretisera hur samstämmighet och samverkan mellan samtliga politikområden kan stärka det samlade svenska bidraget till en rättvis och hållbar global utveckling.

MED MÄNNISKAN SOM UTGÅNGSPUNKT

Varje enskild människa kan vara en kraft för förändring och utveckling. För att människor ska kunna häva sig ur fattigdom krävs att makten över det egna livet stärks. Mänskliga fri- och rättigheter, demokrati och marknadsekonomi är grundläggande faktorer för människors möjlighet att ta ansvar för sin egen utveckling.

Olika länder har olika behov och våra utvecklingsinsatser ska anpassas därefter. Genom Parisdeklarationen och Handlingsplanen från uppföljningsmötet i Accra 2008 har det internationella samfundet en stark gemensam agenda för att samordna och effektivisera biståndet.

Samarbetsländerna och deras regeringar bär huvudansvaret för den egna utvecklingen. Som biståndsgivare måste Sverige ställa krav på samarbetsländers regeringar. Krav ska framförallt ställas på demokratiutveckling, efterlevnad av de mänskliga rättigheterna, en effektiv medelsanvändning och transparenta system för att redovisa detta. Detsamma gäller i våra multilaterala insatser.

Ansvarsutkrävandet ska vara tydligt i det svenska biståndet. I de fall där stat-till-stat-samarbete inte är önskvärt eller lämpligt kan biståndet omorienteras mot alternativa kanaler, stöd till civilsamhället eller humanitärt engagemang. Arbetsgruppen ser ett värde i att kontinuerligt följa upp Sveriges samarbetsländer för att säkerställa att vårt bistånd gör nytta.

De ideella organisationerna spelar en central roll i såväl långsiktig fattigdomsbekämpning, katastrofhjälp, civil krishantering som för att sprida kunskap i vårt samhälle. Det stöd och engagemang som enskilda människor bidrar med för att hjälpa våra medmänniskor är ovärderligt. De ideella

organisationerna har en stark lokal förankring, såväl i Sverige som i mottagarländerna. En långsiktig närvaro är ett värde i sig då det ger lokal förankring, stärker möjligheterna till fattigdomsbekämpning och stärker arbetet för mänskliga rättigheter.

Stöd till frivilligorganisationer, oberoende medier, partier eller demokratiska rörelser öppnar fönster mot omvärlden i länder som är slutna. Även samverkan med andra aktörer som forskarsamfund och entreprenörer är viktigt för utveckling.

ATT UTROTA FATTIGDOMEN

Det långsiktiga målet om att utrota fattigdom och förtryck är långt ifrån uppnått. Vi har ett moraliskt ansvar att stödja människor i utsatthet och fattigdom. 2010 års toppmöte om FN:s millenniemål är viktigt för arbetet att utrota fattigdomen.

Arbetsgruppen anser att Sverige även fortsatt ska ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd. Under den gångna mandatperioden har biståndet uppgått till en procent av BNI.

De fattigaste länderna och de allra fattigaste människorna får i dag en alltför liten andel av det samlade internationella biståndet. Arbetsgruppen anser därför att de fattigaste människorna och de minst utvecklade länderna ska prioriteras.

Det finns inga exempel på länder som framgångsrikt bekämpat fattigdom utan en uthållig ekonomisk tillväxt. Arbetsgruppen vill därför se förbättrade förutsättningar för hållbar tillväxt i de allra fattigaste länderna. Det handlar bland annat om att utveckla marknader som är viktiga för fattiga människors försörjning och sysselsättning.

I många av de allra fattigaste länderna är jordbruket den främsta inkomstkällan för människor. Därför är det viktigt att våra utvecklingsinsatser gynnar en ökad produktivitet i jordbruket och främjar jordbruks- och landsbygdsutveckling. Våra utvecklingssatser på detta område ska leda till bättre livsmedelstillgång, ökade möjligheter för handel med jordbruksvaror och högre inkomster för människor på landsbygden. På det viset bidrar vi till hållbar utveckling och minskad fattigdom. Arbetet för en tryggad livsmedelsförsörjning för alla människor och de internationella ansträngningarna för att bekämpa hunger står fortsatt högt på den internationella utvecklingsagendan.

DEMOKRATI OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Alliansens politik för demokratisk utveckling och mänskliga fri- och rättigheter inom utvecklingssamarbetet – Frihet från Förtryck – innebär att tre områden prioriteras: de medborgerliga och politiska rättigheterna, demokratins och rättsstatens institutioner, samt demokratiseringens aktörer. Politiken avser perioden 2010-2014.

Fattigdom får aldrig användas som en ursäkt för kränkningar av mänskliga fri- och rättigheter. För att främja mänskliga fri- och rättigheter har Raoul Wallenberginstitutet med hjälp av svenska biståndsmedel en gästprofessor placerad på Pekings universitet. Arbetsgruppen anser att stöd till gästprofessorer, oberoende medier och demokratiska krafter fortsatt ska prioriteras.

MILJÖ OCH KLIMAT

Miljöpåverkan och klimatförändringar drabbar de fattigaste människorna hårdast, eftersom de har svårast att anpassa sig till förändringarna. Utveckling riskerar att motverkas av miljöförstöring och klimatförändringar. Världen har ett gemensamt ansvar för hanteringen av klimatförändringar där tillväxt är en del av lösningen. Ekonomi och ekologi hänger ihop.

Förhandlingarna på Köpenhamnsmötet i december 2009 nådde inte fram till det avtal som världen behöver för att möta klimathotet. De utfästelser som gjorts inom ramen för Köpenhamnsöverenskommelsen (Copenhagen Accords) är långt ifrån tillräckliga men utgör en användbar utgångspunkt för framtida överenskommelser. Samtidigt innebar Köpenhamnsmötet för första gången internationella utfästelser om utsläppsreduktioner och begränsningar från världens största ekonomier. EU har varit framgångsrikt i att få stöd för tvågradersmålet, att stora utsläppsländer anmält åtaganden och den så kallade snabbstartsfinansieringen för utvecklingsländer.

Sverige och EU driver klimatfrågan med sikte på en ambitiös överenskommelse på toppmötet i Mexiko i november 2010. För att möta klimatförändringarna krävs nya och additionella resurser, vilket slås fast i den politiska överenskommelsen från Köpenhamn.

Möjligheten till hållbar energiförsörjning och tillgång till elektricitet är avgörande för att nå millenniemålen. Arbetsgruppen anser att satsningar på hållbar energi och alternativa energikällor, med särskilt fokus på de fattigaste regionerna, bör vara del i Sveriges utvecklingssamarbete.

JÄMSTÄLLDHETENS ROLL I UTVECKLING

Respekt för mänskliga fri- och rättigheter, rätt till utbildning, arbete och ägande för kvinnor leder både till bättre liv för enskilda kvinnor och stärkta förutsättningar för utveckling. Sambandet mellan jämställdhet och reducerad fattigdom är tydligt. Till exempel sjunker barnadödligheten för varje år flickor går i skolan. Dessutom ökar skördarna när kvinnor utbildas i jordbruksteknik i samma utsträckning som män.

Jämställdhet är inte bara en fråga för kvinnor utan berör alla människor. Arbetsgruppen anser att jämställdhetens roll i utvecklingssamarbetet bör förtydligas. Vi vill att arbetet med jämställdhetsintegrering fördjupas, d.v.s. att jämställdhetsperspektivet genomsyrar alla delar i utvecklingssamarbetet.

Kvinnor och män måste få vetskap om sina rättigheter och ges möjligheter att medverka i demokratiska processer för att fattigdom och globalt utanförskap ska kunna motverkas. Äganderätt och möjlighet till lån, för såväl kvinnor som för män, är en förutsättning för entreprenörskap och ger en rättvisare fördelning av makt och kapital.

Under den kommande mandatperioden vill arbetsgruppen se en tydlig politik för att undanröja civilrättslig diskriminering mellan män och kvinnor i utvecklingsländer. Grupper som arbetar för eller processer som syftar till att skapa lagar och regler som inte diskriminerar kvinnor eller män exempelvis när det gäller äktenskap/skilsmässa, arvsrätt och äganderätt bör stödjas. Arbetsgruppen vill även att Sverige arbetar för att stärka det internationella arbetet mot människohandel och könsrelaterat våld i form av exempelvis könsstympning samt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

ÖKAD ÖPPENHET

Arbetsgruppen vill se ett modernare, effektivare och öppnare bistånd. Därför vill vi se ökad transparens och ett stopp för korruption.

Korruption i mottagarländerna är både en orsak till och en följd av fattigdom. Korruption undergräver utvecklingsinsatser utan att vi får kännedom om det i tid. Avsaknaden av effektiva spärrar som förhindrar korruption är tydlig. Därför vill arbetsgruppen se stärkt insyn och ansvarsutkrävande genom oberoende revisioner, synliggörande av givarstöd samt uppmuntran av s.k. *whistleblowing* (d.v.s. medarbetare som misstänker oegentligheter i biståndets hantering ska uppmärksamma detta).

Dessutom måste Sverige i större utsträckning lyfta fram korruptionsfrågorna i dialogen med samarbetspartners. De som arbetar i fält måste bli bättre på riskbedömningar och agera vid misstanke om korruption.

Arbetsgruppen anser att Sverige ska arbeta tillsammans med andra givare och samarbetsländer med antikorrupsionsinsatser. Vi måste också bli bättre på att bedöma de multilaterala organisationernas korruptionshantering och agera när vi bedömer att deras hantering inte är god nog.

Genom arbetet som inletts på UD och Sida med att systematisera dokumentation, statistik och data om det svenska biståndet ökar transparensen i biståndet. Bland annat ska information om biståndet göras tillgänglig och jämförbar i ett öppet format. Ökade krav på öppenhet och spårbarhet stämmer väl överens med vår svenska offentlighetsprincip.

EU:S UTVECKLINGSPOLITIK

Under 2008 bidrog EU och dess medlemsländer med cirka 60 procent av världens samlade bistånd. En allt större del av Sveriges bistånd kanaliseras genom unionens olika strukturer för fattigdomsbekämpning.

Sverige har redan drivit igenom flera viktiga förändringar för att skärpa effektiviteten i EU:s utvecklingspolitik. Det arbetet bör fortsätta under nästa mandatperiod.

Arbetsgruppen anser att Sverige ska verka för att EU:s bistånd inriktas bättre på att främja demokratisk utveckling och att bistånd inte missbrukas. Dessutom vill vi att rättighets- och jämställdhetsfrågorna lyfts i EU:s arbete för fattigdomsbekämpning.

EU:s politik på andra områden än bistånd får inte motverka eller omintetgöra de ansträngningar som görs för att minska fattigdomen och öka människors frihet.

Arbetsgruppen anser att EU bör anta ett helhetsbaserat synsätt för utvecklingsfrågorna, liknande Sveriges Politik för global utveckling (PGU).

Jordbruk, klimat, energi, miljö, utrikes- och säkerhetspolitik samt handels- och migrationsfrågor bör vara mer sammanhängande. Slopade handelshinder och minskade jordbrukssubventioner är centralt för att åstadkomma hållbar och rättvis utveckling. På så sätt stärks förutsättningarna för länder att själva resa sig ur fattigdom.

De enskilda medlemsstaternas och EU:s utvecklingssatsningar bör ses som ömsesidigt förstärkande.

EU bör stödja utvecklingsländernas ansträngningar att anpassa sig till klimatförändringar. Miljöfrågor bör bättre integreras i EU:s fattigdomsbekämpningsprogram. Dessutom är det viktigt att utvecklingsländerna får tillgång till miljösäker teknik för en klimatsäker utveckling.

Utveckling är nära förknippad med säkerhet. En hel del samarbete sker redan mellan militär, människorätts- och biståndsarbetare genom såväl EU som OSSE och FN. Det samarbetet bör stärkas.

EU kan ta ett särskilt ansvar för sviktande stater - genom att ha kapacitet att snabbt kunna ge humanitär hjälp i akuta situationer, men också genom att göra långsiktiga insatser i konflikt- och post-konfliktsituationer.

Europeiska unionen

ALLIANSENS ARBETE UNDER MANDATPERIODEN

Alliansen har under mandatperioden verkat för att Sverige ska tillhöra Europas kärna. Genom konsekvent agerande och tydlig närvaro har Sverige stärkt sitt inflytande i EU.

Under hösten 2009 ledde vi arbetet i Europeiska unionen. Perioden präglades av klimatfrågan och den ekonomiska och finansiella krisen. På båda områdena kunde EU agera samfällt och pådrivande i förhandlingar på internationell nivå. I finanskrisens spår har EU under våren 2010 vidtagit åtgärder med anledning av den s.k. skuldskrisen och den finansiella oron i Europa. Sverige har spelat en aktiv roll i det arbetet.

Den 1 december 2009 trädde Lissabonfördraget i kraft och Sverige påbörjade arbetet med fördragets genomförande. Genom det nya fördraget blir EU mer öppet, effektivt och demokratiskt. EU har fått ett stabilt rättsligt ramverk som skapar förutsättningar för att Europa bättre ska klara utmaningar som hot mot fred och säkerhet, handelsavtal, global uppvärmning, arbetslöshet och organiserad brottslighet.

De två nya posterna – den permanenta ordföranden och den höge representanten för utrikesfrågor – tillsattes. Grunden lades även för inrättandet av den gemensamma utrikestjänsten. Förutsättningarna för att EU i framtiden ska kunna spela en stark global roll har därmed stärkts.

Fortsatta framsteg i utvidgningsprocessen säkrades. Kroatians medlemskapsförhandlingar gick in i ett slutskede och även förhandlingarna med Turkiet avancerade. Island inlämnade sin medlemskapsansökan och Albanians och Montenegros ansökningar är under behandling. Det Östliga partnerskapet började fyllas med innehåll, bland annat i form av en satsning på energieffektivitet i Ukraina.

Sedan EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik skapades har EU genomfört 22 insatser på tre kontinenter. Som enda EU-land har Sverige bidragit till alla dessa insatser. Våren 2010 leder Sverige EU:s marina insats utanför Somalia, operation Atalanta.

I denna rapport tas de aspekter på EU-samarbetet som rör EU:s institutionella frågor, samt EU:s internationella relationer upp.

SVERIGE I EUROPAS KÄRNA OCH EU SOM GLOBAL AKTÖR

Sverige ska tillhöra kärnan i EU. Det är av strategisk betydelse för Sveriges välstånd och säkerhet. Den är också ett uttryck för den internationella solidaritet som präglar Alliansens utrikespolitik. Sverige tillhör ännu inte Europas kärna i alla avseenden, men under de fyra senaste åren har utvecklingen stadigt gått i rätt riktning.

Lissabonfördraget innehåller två solidaritetsklausuler som täcker hela skalan av hot. Den ena ålägger EU:s medlemsländer att agera solidariskt i händelse av en terroristattack eller naturkatastrof. Enligt den andra är medlemsländerna skyldiga att ge varandra stöd i händelse av ett väpnat angrepp på ett medlemsland. Sverige har inget undantag från detta åtagande men hänsyn ska tas till den särskilda karaktären hos vissa medlemsländers säkerhetspolitik. Med detta avses de länder, inklusive Sverige, som inte är Nato-medlemmar. Sverige har därför fattat beslut om en nationell solidaritetsförklaring. En diskussion om det nya fördragets betydelse på detta område har inletts mellan medlemsländerna.

Inom EU ska beslut alltid fattas så nära medborgarna som möjligt. De nya fördraget stärker de nationella parlamentens roll i beslutsfattandet. Lissabonfördragets nya möjligheter att säkerställa att EU respekterar närhetsprincipen bör användas.

En viktig förändring som följer av Lissabonfördraget är EU:s anslutning till Europakonventionen om mänskliga rättigheter och de grundläggande friheterna. Anslutningen bör ske skyndsamt.

Det nya fördraget ger förutsättningar för att stärka EU som global aktör. Men för att detta ska bli verklighet måste de nyinrättade funktionerna som den permanenta ordföranden för Europeiska rådet, den höge representanten och EU:s nya utrikes tjänst ges det politiska mandat och befogenheter som krävs. Inrättandet av den gemensamma utrikes tjänsten kan då öka EU:s styrka som global aktör och underlätta genomförandet av krishanteringsinsatser.

Ett inflytelserikt EU talar med en röst såväl i relation till sina grannländer som på den globala scenen. Detta ligger entydigt i Sveriges intresse. Genom EU vinner små länder som Sverige inflytande och våra intressen tillmäts ökad tyngd.

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIKEN I EU

Medlemskapet i EU innebär att Sverige ingår i en politisk allians och tar ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet. Sveriges säkerhet stärks genom europeisk integration. Vår utrikes- och säkerhetspolitik drivs i dag till stor del via EU eller med EU som plattform. EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik skapades som en reaktion på krigen på Balkan på 1990-talet. Drivkraften var EU:s behov av en starkare krishanteringsförmåga till stöd för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

För att stärka EU:s krishanteringsförmåga bör EU:s förmåga till civil-militär samverkan öka. Civila och militära insatser bör verka mot samma mål och samordnas för att uppnå synergivinster i både planering, genomförande och utveckling av förmågor. Ökat samarbete och ökad koordinering behövs för att åstadkomma mer effektiv användning av resurser som strategisk och taktisk transport, logistik, kommunikation eller medicinskt stöd. Arbetsgruppen anser att en civil-militär analys bör genomföras inför varje EU-ledd insats.

Att EU stärks som global aktör är positivt för stabiliteten i Europas närområde men också för möjligheten att hantera konflikter utom närområdet.

DEN INRE MARKNADEN

EU utgör världens största gemensamma marknad med en halv miljard konsumenter och 20 miljoner företag. Medlemskapet i EU har gett Sverige tillgång till den inre marknaden med nya förutsättningar och möjligheter för både medborgare och företag. Den fria rörligheten ger människor möjlighet att flytta, jobba och studera i andra EU-länder. Företagare och entreprenörer kan exportera till, importera från och investera i andra EU-länder. Genom den inre marknaden har konkurrenstrycket skärpts. Det har gagnat svenska konsumenter som fått en ökad mångfald och ett bredare utbud av produkter och tjänster till bättre priser.

EU kan bättre ta tillvara globaliseringens möjligheter. Under våren 2010 beslutade EU om en ny strategi för tillväxt och sysselsättning som ersätter den gamla Lissabonstrategin. Den inre marknaden ska vara världens ledande kunskapsbaserade ekonomi. EU måste ligga i framkant i en värld som präglas av snabbare och billigare kommunikationer, växande världshandel, globala investeringsmönster, ökade krav på miljömässig hållbarhet, samt internationalisering av kunskap, forskning och ny teknik. För att Europa ska kunna bli ekonomiskt starkare måste även jämställdheten på arbetsmarknaden öka.

ETT ÖPPET OCH FRITT EUROPA

EU har en avgörande roll för fred, stabilitet, säkerhet och utveckling på den europeiska kontinenten. Murar har rivits, marknader och gränser har öppnats, människor har återförenats och friheten för enskilda människor har ökat tack vare EU. Den inre marknaden är världens största gemensamma marknad och EU är den största handelspartnern för en majoritet av världens länder.

Visionen om EU-medlemskap är en avgörande drivkraft för reformarbete i EU:s grannländer. För att förverkliga visionen om ett öppet och fritt Europa spelar också Europarådet en viktig roll, både genom Europadomstolen och kommissionären för mänskliga rättigheter.

EU ska förbli öppet för alla de europeiska länder som vill och förmår leva upp till de krav ett medlemskap i EU innebär. Alliansen stödjer en fortsatt utvidgning av EU.

Med Östliga partnerskapet har EU höjt ambitionen för samarbetet med grannländerna Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland. Genom partnerskapet vill EU stödja ländernas närmande till EU och

erbjuda dem samarbete för att genomföra nödvändiga reformer i demokratisk och marknadsekonomisk riktning.

Reformer i syfte att slopa visumregler, öka omfattningen av studentutbyten och riva handelshinder är i sammanhanget viktiga. Arbetsgruppen anser att Sverige fortsatt ska arbeta för ökad rörlighet mellan EU och länderna i Östliga partnerskapet genom att se över viseringspolitiken. På sikt bör även rörligheten i förhållande till Ryssland öka. Dessutom menar vi att Sverige i EU ska fortsätta verka för ökade möjligheter till arbetskraftsinvandring till EU.

Handelspolitiken

ALLIANSENS ARBETE UNDER MANDATPERIODEN

Alliansregeringen har fullt ut genomfört EU:s tjänstedirektiv respektive varupaket i svensk lagstiftning. Reformerna kommer att underlätta varors och tjänsters rörlighet på EU:s inre marknad.

Under Sveriges EU-ordförandeskap hösten 2009 kunde beslut fattas om inriktningen för ett nytt EU-patent. Därmed har ett avgörande steg tagits mot en slutlig överenskommelse om ett gemensamt EU-patent och en europeisk patentdomstol.

Under ordförandeskapet slutförhandlades frihandelsavtalet mellan EU och Sydkorea. En långdragen handelstvist med USA om bananer löstes. Överenskommelsen om bananer innebär att banantullarna mot fattiga länder i Latinamerika sänks i flera steg.

Sveriges har under mandatperioden drivit på arbetet inom världshandelsorganisationen WTO, för att få avslut på Doha-rundan och få till stånd ett internationellt frihandelsavtal.

Beslut har fattats i EU om en bättre samstämmighet i EU:s politik för handel och utveckling.

Sverige har stoppat planer på nya tullregler som skulle ha ökat priserna på mobiltelefoner dramatiskt.

Inför klimatmötet på Bali 2007 föreslog Sverige att handelspolitiken ska ses som en del i klimatpolitiken. Sverige sökte en överenskommelse där tullar och handelshinder för klimat- och miljövänliga varor, tjänster och teknologier tas bort.

Ett exportlån har införts för att underlätta för mindre svenska företag att söka större exportmöjligheter.

FN:s *Global Compact* och OECD har tagit fram verktyg som kan hjälpa företag som arbetar i konfliktområden. Under mandatperioden arbetade regeringen för att informera om dessa initiativ för att företag ska kunna agera ansvarsfullt. En handbok om OECD:s verktyg togs fram för att ge företag praktisk vägledning om hur svåra situationer i konfliktområden kan hanteras. Regeringen uppmuntrade näringslivet att ta socialt och miljömässigt ansvar, inte minst i länder där den nationella lagstiftningen är bristfällig. Svenska företag är bland världens bästa på detta.

FRIHANDEL

Frihandel är grunden i Alliansens handelspolitik. Det är genom handel med omvärlden som Sveriges välstånd byggs. Sverige är ett av världens mest handelsinriktade länder. Tre fjärdedelar av Sveriges handel sker med EU-länder.

EU driver en gemensam handelspolitik där Sverige driver på för nedmontering av hinder och tullar. Den inre marknaden är EU:s främsta tillgång för ekonomisk utveckling och välstånd. EU:s konkurrenskraft och sysselsättning beror i hög grad på förmågan att utveckla den inre marknaden och driva öppenhet gentemot omvärlden. Det är grundläggande i såväl goda tider som i tider med ekonomisk nedgång. Utgångspunkten ska vara att alltid verka för globala handelsavtal, i vissa fall kompletterade av regionala handelsavtal. Arbetsgruppen anser att Sverige ska försvara frihandelslinjen i internationella förhandlingar. Om Europa bygger barriärer mot omvärlden tappar vi i konkurrenskraft och skadar vår egen utveckling.

I såväl Doharundan som i regionala och bilaterala förhandlingar och i EU:s 2020-strategi anser vi att det är viktigt att verka för en ambitiös handelsliberalisering. Vi vill bland annat att Sverige ska vara pådrivande för att EU:s tidigare åtagande om slopade exportsubventioner på jordbruksområdet fullföljs, att snedvridande marknadsstöd fasas ut, att EU:s jordbrukstullar avskaffas i Doharundan och att kvarvarande tullar på industrivaror avskaffas helt.

Handelsmönstren i en globaliserad ekonomi är komplexa. Företag producerar, köper insatsvaror och färdiga produkter i många länder och säljer sedan på en global marknad. Den fria handeln är grunden både för svensk välfärd och

utveckling i världen. Det är ett led i regeringens jobbskapande politik på hemmaplan men också viktigt för fattiga länders välståndsutveckling.

Den fria handeln möter ofta motstånd från dem som kortsiktigt vill skydda sig från konkurrens. Den som begränsar handeln begränsar också välståndsutvecklingen i såväl det egna landet som i omvärlden.

I en globaliserad ekonomi är det nödvändigt att varken exporten eller importen begränsas eller fördyras. För företag som arbetar med globala försörjningskedjor är importen av komponenter, delar och insatsvaror nödvändig för att de ska kunna fortsätta verka i Sverige och EU. Utan importen förlorar de konkurrenskraft och slås ut eller tvingas lämna EU-marknaden. Arbetsgruppen vill att Sverige i EU ställer sig positiv till ensidiga handelsliberaliseringar gentemot fattiga länder.

HANDEL OCH MILJÖ

Arbetsgruppen anser att Sverige i EU ska verka för att handelspolitiken används för att motverka klimatförändringar. Vi vill att Sverige ska driva att EU förhandlar fram ett globalt frihandelsavtal som innebär att alla handelshinder för klimat- och miljövänliga varor, tjänster och teknologier slopas. Dessa strävanden kompletterar Alliansens arbete för global frihandel och understryker vikten av ett globalt klimatavtal. Det växande klimatengagemanget får dock inte användas som en ursäkt för att bibehålla eller införa nya handelshinder.

Det är fel att tullbelägga biobränsle som etanol. Arbetsgruppen vill se en världsmarknad för biobränslen som etanol. Det finns ett stort intresse från utvecklingsländer som har goda produktionsförutsättningar att bli leverantörer av biobränsle.

Vi anser även att det behövs internationella standarder och hållbarhetskriterier för biobränslen.

FÖRETAGENS SOCIALA ANSVAR

Svenska och europeiska konsumenter är intresserade av varors pris och kvalitet och kräver dessutom allt tydligare att varor produceras med respekt för miljö och goda arbetsvillkor. Företag som upplevs behandla anställda illa eller saknar miljöhänsyn riskerar minskade marknadsandelar. Företag som agerar ansvarsfullt kan få en stor konkurrensfördel, både i de utvecklingsländer där man producerar och i de europeiska länder där man säljer sina produkter.

Företags frivilliga ansvarstagande för miljö och arbetsvillkor är en mycket bättre väg att åstadkomma förbättringar än förbud och handelshinder som hindrar länders utveckling och lätt övergår i protektionism. Att arbeta med socialt ansvar är moraliskt riktigt. Men det är också ekonomiskt rationellt.

Det är företagets eget ansvar att göra etiska analyser och ta konsekvenser av de val man gör. Mottagarlandets lagar ska efterlevas och därutöver kan man följa frivilliga internationella instrument som OECD:s riktlinjer för multinationella företag och FN:s *Global Compact*.

Företagens ansvarstagande är ett viktigt verktyg för att stärka fattiga människors situation och bidrar till att fler kan lyfta sig ur fattigdom. Det stärker också bilden av Sverige när människor som arbetar för svenska företag behandlas väl.

LÄNDERS HANDELSKAPACITET

En förutsättning för att fler människor och länder ska kunna delta i världshandeln är att förutsättningar för handel etableras genom avtal som ger marknadstillträde och därtill fysisk infrastruktur, som möjliggör transport av varor.

Arbetsgruppen vill att det viktiga arbetet med Aid for trade fortsätter. Det innebär att stödja länder att tekniskt och praktiskt kunna delta i förhandlingar av handelsavtal och för att de ska kunna driva handelstvister inom ramen för WTO.

Östersjön och Norden

ALLIANSENS ARBETE UNDER MANDATPERIODEN

Östersjöstrategin antogs under det svenska ordförandeskapet i EU hösten 2009 i syfte att förbättra insatserna för miljön i Östersjön, stärka Östersjöområdets konkurrenskraft och möjliggöra mer effektiv bekämpning av handel med droger och människor. Strategin kan fungera som en modell för andra regionala samarbeten i EU.

Under ordförandeskapet i EU har en av våra främsta prioriteringar på försvarsområdet varit byggande av östersjögemensam sjöövervakning.

Syftet är att bättre koppla samman existerande system och redan tillgänglig information för att få en bättre bild av det som sker på våra hav. Tack vare detta arbete delar i dag åtta länder kring Östersjön sjölägesinformation.

SJÖBASIS, ett nytt system för utbyte av sjörelaterad civil information, kommer under 2010 ytterligare förstärka svenska myndigheters förmåga till sjöövervakning. Det kan bland annat gälla underrättelser om farligt gods, sjöfartsskydd, gräns- och kriminalunderrättelser.

Under 2008 var Sverige ordförande i Nordiska ministerrådet. Ordförandeskapet fokuserade på fyra tematiska områden: konkurrenskraft, klimat, kreativitet och koordinering. För Sverige var det också viktigt att driva på pågående arbete, inte minst reformerings- och moderniseringsprocessen inom den nordiska samarbetsstrukturen.

ÖSTERSJÖOMRÅDET

Östersjön kantas av EU- och Nato-länder, Ryssland undantaget. Östersjön är central för Sveriges säkerhet, för handelsflöden och för resande.

Oljetransporterna på Östersjön har fördubblats och kommer fortsätta att öka. I varje givet ögonblick finns 2000-3000 fartyg på Östersjön. Inget land kring Östersjön förmår ensamt hantera en större oljeolycka. Samarbete är nödvändigt. Det krävs också en god bild över vad som händer på havet. Östersjöländernas förmåga att följa rörelser på havet har stärkts.

Säkerheten på Östersjön måste öka och risken för oljeutsläpp minska. Därför pågår inom ramen för Östersjöstrategin ett arbete för att skapa volontärstyrkor för sjöräddning och bekämpning av miljöfarliga utsläpp.

15-20 procent av Östersjöns havsbotten är död och större delen är i dåligt skick. I syfte att förbättra miljön i Östersjön har regeringen vidtagit en rad åtgärder, t.ex. utfasning av fosfater i tvättmedel.

Östersjön har återfått sin roll som en av Europas viktigaste handelsvägar. Handeln mellan de Östersjöstater som är medlemmar av EU främjas av den inre marknaden och dess fördjupning.

Även Ryssland är en viktig handelspartner och Sverige vill bidra till Rysslands fortsatta integration i internationella strukturer. Så snart anslutningsförhandlingarna har slutförts hoppas arbetsgruppen att Ryssland blir

medlem i WTO. Ett ryskt WTO-medlemskap kan bidra till att Östersjöregionen blir Europas främsta tillväxtområde. För Sverige är det viktigt att Ryssland utvecklas positivt såväl välståndsmässigt som demokratiskt.

Handeln inom Östersjöregionen är ännu långt ifrån att nå sin fulla potential. Därför behövs fortsatt utveckling av den inre marknaden och noggrann implementering av beslutade reformer, som tjänstedirektivet. Arbetsgruppen vill också se ett förbättrat samarbete mellan regionens tullmyndigheter genom harmonisering av arbetsätt, gemensamma utbildningar och ökat informationsutbyte.

NORDISKT SAMARBETE

De nordiska länderna delar allt från värdegrund till geografisk närhet. Vi delar också många av tidens utmaningar och möjligheter. EU har en central roll i det nordiska samarbetet, liksom det nordiska samarbetet i EU. Det nordiska samarbetet är viktigt vid genomförande av EU-lagstiftning. Ambitionen måste vara att öka koordineringen mellan länderna för att undvika att nya gränshinder skapas. Nordiska ministerrådet skulle kunna utgöra ett forum för samarbete kring genomförande av EU-lagstiftning.

Problematiken med gränshinder är ett av de områden där det nordiska samarbetet kan göra störst nytta. Arbetsgruppen vill att arbetet med att minska gränshinder fortsätter under nästa mandatperiod. Handelshinder mellan de nordiska länderna måste avvecklas.

Helsingsforsavtalet, som är en samarbetsöverenskommelse mellan de nordiska länderna, fyller 2012 femtio år. Inför det bör övervägas att även inkludera utrikes- och säkerhetspolitiska frågor i samarbetet och därmed också i nordiska rådets och nordiska ministerrådets arbete.

Norden och Barentsområdet har ökat i betydelse. Det finns mycket att vinna på fördjupat nordiskt samarbete inom utbildning, övning, beredskap och insatser för att möta civila hot och risker. Inom försvarspolitiken är nordiskt samarbete centralt.

I takt med den globala uppvärmningen smälter isen kring Arktis allt snabbare. Samtidigt hårdnar konkurrensen om olje- och gasfyndigheter som det tidigare inte har varit möjligt att utvinna på grund av isen. Ett marinreservat i Arktis förutsätter att de arktiska kuststaterna Ryssland, USA, Kanada, Norge och Danmark (via Grönland) samtycker till en sådan regim. Sverige ska utnyttja sitt medlemskap i Arktiska rådet och ska under sitt ordförandeskap driva frågan om ett starkt skydd för djur och naturmiljön i Arktis.

Ett isländskt medlemskap i EU skulle stärka förutsättningarna för nordiskt samarbete.

Säkerhetspolitik och försvar

ALLIANSENS ARBETE UNDER MANDATPERIODEN

Riksdagen beslutade i juni 2009 en svensk solidaritetsförklaring som utgår från EU-fördragets solidaritetsklausuler. Den utgår från ett brett säkerhetsbegrepp och omfattar såväl naturkatastrofer och civila hot som militära angrepp. Sverige är ett land som bygger säkerhet tillsammans med andra. Det går inte att se en situation där ett militärt hot skulle drabba endast ett land i närområdet utan att det påverkade övriga länder.

Därför har riksdagen beslutat att: "Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas." Vi ska förbereda oss på att kunna ge och ta hjälp, som också kan vara militär. Det krävs nationella beslut om hur vi ska agera i varje enskilt fall. Sverige är inte medlem i en militär allians men vi bygger säkerhet tillsammans med andra. Säkerhetspolitikens grunder läggs fast i brett politiskt samförstånd.

Allians för Sverige har under denna mandatperiod beslutat en ny inriktning för försvaret som höjer landets försvarsförmåga genom att skapa en försvarsmakt med kraftigt ökad tillgänglighet och användbarhet.

Ett nytt närområdesperspektiv har tillförts försvarspolitiken. En insatsorganisation med stående och kontrakterade förband skapas för insatser i landet, i närområdet och utom närområdet. Samma förband kommer att kunna användas i landet och i insatser internationellt. Hela insatsorganisationen kommer att finnas tillgänglig omedelbart om Sverige hotas. Tidigare var det politiska kravet att en tredjedel av insatsorganisationen skulle vara tillgänglig inom ett år. Det var för lite och för sent.

Den nya insatsorganisationen om cirka 50 000 personer ska vara genomförd under 2014. En reserv av fyra mekaniserade bataljoner organiseras utanför insatsorganisationen, i enlighet med

inriktningspropositionen. Dessa förband avses inte användas för insatser internationellt utan för att förstärka insatsorganisationen vid en allvarligt försämrad omvärldsutveckling som innebär hot mot Sverige.

Försvarsmaktens personalförsörjning kommer baseras på frivillig rekrytering och göras könsneutral. Värnpliktslagen tillämpas inte om inte försvarsberedskapen så kräver. Resurser ska flyttas från stöd och kringverksamhet till operativ nytta. Hemvärnet förstärks och utvecklas till nationella skyddsstyrkor.

Utvecklingen av den nya insatsorganisationen och det nya personalförsörjningssystemet kan bara ske i den takt ekonomin medger. Resurser frigörs genom förändringar och rationaliseringar ifråga om personal, materiel- och logistikförsörjning samt övrig stödverksamhet. Kostnads- och ambitionsökningar balanseras mot rationaliseringar och ambitionssänkningar.

Nordiskt samarbete och samarbetet i EU tillhör kärnan i försvarspolitiken. Sverige har tillsammans med sju länder skapat en gemensam civil-militär sjölägesbild för Östersjön. En ny försvarsmaterielstrategi genomförs. Materieförsörjningen ska alltid utgå ifrån Försvarsmaktens behov och materielen ska gå att använda tillsammans med andra länder.

FÖRVERKLIGANDE AV 2009 ÅRS FÖRSVARSBESLUT

Under 2010-2014 kommer en ny alliansregering att genomföra 2009 års försvarsbeslut.

Försvaret genomgår just nu en betydande reformering. Ingen stor förändring av en stor organisation kan dock förväntas ske utan att oförutsedda saker inträffar. Vi är beredda att stödja Försvarsmakten och fatta nödvändiga beslut för att stödja reformeringen och därmed stärka försvaret, om eller när så krävs.

Alliansens inriktningsproposition bygger på en rad förutsättningar och förändringar. En viktig sådan är att pengar från stöd och kringmyndigheter ska överföras till operativ nytta, d.v.s. till förbandsverksamheten. En annan är att grundorganisationen ska återspegla insatsorganisationens krav.

Den dominerande frågan är att stödja Försvarsmaktens införande av det nya personalförsörjningssystemet och övergången till rekrytering på frivillig grund och därmed likabehandling av kvinnor och män.

Värnplikten beskrivs inte sällan nostalgiskt som den såg ut och fungerade före Berlinmurens fall. Hela manliga årskullar kallades in och krigsplacerades då fram till 47 års ålder. Så är det inte idag. Sedan ett antal år är det ungefär tio procent av varje manlig årskull och totalt sett mindre än fem procent av en årskull unga män och kvinnor som gör grundläggande militär utbildning. Värnplikten fungerar inte längre rationellt för att tillgodose försvarsmaktens personalbehov. Det är heller inte önskvärt att i fredstid kalla in vissa personer, mot deras vilja, till värnpliktsutbildning.

De frivilliga försvarsorganisationerna kommer att vara viktiga för att främja försvaret och Försvarsmaktens rekrytering. En viktig förändring för Försvarsmakten är att officersyrket ställs om för att få fler officerare som utbildar och leder trupp, samt att det blir fler specialistofficerare.

Den av riksdagen beslutade solidaritetsförklaringen har återverkningar på försvarets struktur och inriktning, på interoperabilitet i materiel och ledningsförmåga, samt på samverkan om utbildning och övningar med våra grannländer, som ska öka i antal och storlek under nästa mandatperiod. Solidaritetsförklaringen får motsvarande inverkan på den civila krishanteringsförmågan.

FÖRSVARSMATERIEL OCH INDUSTRI

Materielfrågorna handlar om försvarsförmåga. Svenska särlösningar påverkar Försvarsmaktens förmåga att samverka med andra länder negativt, förlänger anskaffningstider och driver upp priser vid anskaffning. Tiden från anskaffning av materielsystem till användning i insats måste kortas betydligt och pågående insatser som Försvarsmakten gör ska prioriteras först i materielförsörjning och planering.

En ny exportstödsmyndighet för försvarsindustrin bildas under 2010 för att möta det stora beroende av export som de försvarsindustriföretag som verkar i Sverige har. Myndigheten ger ökad öppenhet och transparens i exportstödet vilket är viktigt för folkligt stöd för försvarsmaterielexport.

Sverige kommer fortsätta att driva konkurrens på lika villkor inom EU, som idag består av 27 delmarknader för försvarsmateriel. Det är viktigt för försvarsindustrin i Sverige att den europeiska försvarsindustrimarknaden blir mer öppen och konkurrensumsatt.

Under kommande mandatperiod ska den nya materielförsörjningsstrategin genomföras. Materielförsörjningen av förbanden i insatsorganisation 2014 ska ske i enlighet med den strategi som riksdagen har fastställt. Försvarsindustrins

framtid bygger på internationalisering och samverkan. Huvuddelen av industrin är utlandsägd och samverkar kring utveckling, underhåll etc. med andra.

FÖRBEREDELSE FÖR FRAMTIDA FÖRSVARSBESLUT

De inriktningsbeslut regering och riksdag har fattat verkställs nu och gäller t.o.m. utgången av 2014. Under senare delen av nästa mandatperiod kommer därför inriktningsbeslut att behöva fattas för tiden från 2015.

Försvarsberedningen kommer i samband med detta att ges ett nytt uppdrag.

Försvarsberedningen ska, liksom inför försvarsbeslutet 2009, analysera viktigare förändringar i omvärldsutvecklingen, såväl regionalt som globalt. I omvärldsanalysen ska dynamiken i vårt närområde och Ryssland studeras som grund för kommande beslut.

Försvarsberedningen motiveras av förmågan till framåtsyftande förslag och breda överenskommelser. Det är nödvändigt att dess ledamöter är väl förankrade i respektive parti för att en bred överenskommelse ska åstadkommas och levereras.

ÖKAD CIVIL-MILITÄR SAMVERKAN I LANDET

Under nästa mandatperiod bör samordning av Sveriges marina resurser förberedas. Sjöövervakningscentraler, ledning, infrastruktur som hamnar och kajer, samt information om sjölägesbild, samt organisatoriska frågor bör ingå i denna översyn.

När det gäller IT-säkerhet är det uppenbart att samhällets sårbarhet kräver en samordning av förmågor för att möta hot mot IT-system och känslig infrastruktur.

Kraven på civil-militär samverkan i Sverige blir viktigare för att möta en bred hotbild, där många av hoten vare sig är renodlat civila eller militära. Användning av militära resurser vid storskaliga terrorangrepp mot Sverige liksom tillgängliggörande för polisen av den kunskap och förmåga att möta kemiska, radiologiska och biologiska ämnen som Försvarsmakten har bör kunna ske, som förberedelse för att möta hot och olyckor i landet.

Hemvärnet kommer under nästa mandatperiod att utvecklas till nationella skyddsstyrkor, med förmåga att användas som förband vid såväl militär som civil

krishantering i landet. De nationella skyddsstyrkornas roll och förmåga kommer att öka. Vid t.ex. större skogsbränder och översvämningar kommer de nationella skyddsstyrkorna att kunna kallas in till stöd för civil krishantering. Detta kräver utbyggd förmåga till både regional ledning och samverkan i Försvarsmakten, liksom förberedelser i kommunal och regional krishantering.

Krishantering och internationella insatser

ALLIANSENS ARBETE UNDER MANDATPERIODEN

Alliansen har under mandatperioden fördubblat finansieringen av insatser internationellt, från 1,5 till 2,85 miljarder kronor per år. Den nya inriktningen för försvaret som riksdagen beslutade i juni 2009 innebär att Sveriges förmåga att genomföra militära insatser internationellt dubblas, upp till 1700 personer uthålligt insatta.

Sverige har gått med i SAC, Strategic Airlift Cooperation, där vi tillsammans med ett dussin länder anskaffat och opererar tre stora transportflygplan (C17), för strategiska transporter i samband med civil och militär krishantering.

En ny strategi för internationella insatser antogs av riksdagen under 2008, där riksdagen beslutat att utgångspunkten för Sverige är att ta långsiktigt ansvar och fokusera våra resurser i de insatser vi deltar i.

Under mandatperioden har Sverige genomfört militära insatser i bl.a. Afghanistan, Kosovo, Korea, Tchad och utanför Somalias kust. Sverige ledde under våren 2008 den Nordiska stridsgruppen NBG, som var en av EU:s bästa snabbinsatsstyrkor. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har gjort civila insatser i mer än 40 länder, senast på Haiti.

ALLIANSENS STRATEGI FÖR INSATSER

Sverige gör insatser internationellt i samverkan med andra länder och under ledning av FN, EU och Nato. Sverige gör insatser utifrån de behov som finns av kris- och konflikthantering och var Sverige kan göra en skillnad, utifrån de resurser vi kan bidra med. Ett tydligt folkrättsligt mandat är centralt för svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser.

Sveriges bidrag i fredsinsatser kan öka såväl kvalitativt som kvantitativt. De insatser vi gör ska vara samordnade mellan politikområden.

Alliansen arbetar för att fördubbla Sveriges förmåga till insatser internationellt. Detta mål kommer på den militära sidan att nås i och med förverkligandet av försvarets nya insatsorganisation 2014. Då får Försvarsmakten förmåga att uthålligt hålla 1700 personer insatta, med en tillkommande förstärkningsresurs om 300 personer, totalt 2000 personer.

Hur många som kommer att vara ute i insats internationellt vid varje given tidpunkt avgörs av vilka behov av förmågor som finns och med vad Sverige väljer att medverka. Det är effekten av insatsen som Sverige kan bidra med som är det centrala. Fartyg, transportflygplan, sjöövervakningsflygplan och helikoptrar är exempel på förmågor som ger hög effekt i insats, men som inte nödvändigtvis för med sig stor numerär av personal.

Det är naturligt med nära samverkan i Norden och EU för att bygga samverkansförmåga och förmågor för kris och konflikthantering. Sverige genomför övningar och förbereder förband för gemensamma insatser.

Nordiska stridsgruppen (NBG) kräver en förberedd finansiering för att en insats snabbt ska kunna verkställas om och när så krävs.

Finansieringen av den beredskap som krävs för NBG 2011 och NBG 2014, som Sverige ska ha ambitionen att leda, sker inom försvarsanslagens ram.

Kostnaden för en insats av NBG finansieras från de medel som avsatts för internationella insatser, och vid ytterligare behov genom en omdisponering av försvarsmaktens ordinarie anslag, genom anslagssparande eller genom anslagskrediter. Försvarsmaktens planering måste därför tillåta tillräcklig flexibilitet för att en insats av NBG inte ska gå ut över andra förmågor. I den mån insats inte sker uppstår ett anslagssparande som återförs till statskassan på sedvanligt sätt.

SAMLADE INSATSER

Sveriges krishantering ska präglas av en bred ansats, där civila och militära åtgärder samordnas och ses som ömsesidigt förstärkande.

De flesta kriser och konflikter kräver både civila och militära insatser för att kunna hanteras. Den militära närvaron behövs för att hålla isär fientliga parter, avbryta strider eller stoppa etnisk rensning, övergrepp och folkmord. Den militära närvaron är nödvändig, men också otillräcklig.

Det krävs en ökad förmåga till civila insatser för att hjälpa länder och områden drabbade av kris och konflikt att utvecklas politiskt, ekonomiskt och socialt och därmed hjälpa dem mot en bättre framtid. Utan civila åtgärder riskerar kriser och konflikter snabbt att återkomma efter avslutade militära insatser. Dessa civila åtgärder spänner från humanitär hjälp, långsiktiga utvecklingsåtgärder och inte minst stöd till rättsstatsuppbyggnad och demokratibistånd.

Därutöver krävs diplomatisk närvaro och svenskt engagemang i politiska lösningar. Det krävs arbete för försoning.

Civila insatser är ofta beroende av den säkerhet som militär närvaro kan ge. Utan säkerhet är utveckling svår att åstadkomma och demokrati svår att etablera.

Säkerhetssektorreform (SSR) är idag en del av det internationella engagemanget i bland annat Afghanistan, västra Balkan och DR Kongo. Syftet med SSR är att bidra till utvecklingen av en legitim säkerhetssektor som kan ställas till svars för sina handlingar och på så vis stöder en demokratiserings- och välståndsutveckling i landet. Stödet till SSR har ökat under mandatperioden. Arbetsgruppen anser att det bör prioriteras även under kommande mandatperiod.

PRAKTISK CIVIL-MILITÄR SAMVERKAN

I allt från planering av insatser till rationell användning av kapaciteter för strategisk transport, taktisk transport, sjukvård, kommunikationer och skydd för egen personal i insatsområdet behövs civil-militärt samarbete både i Sverige och i EU.

Formerna för civil-militär samverkan inför och under deltagande i internationella insatser bör utvecklas. Alliansen har under mandatperioden vidtagit åtgärder i detta syfte, bland annat genom att ha tillsatt en grupp med statssekreterare från olika departement. Arbetsgruppen anser att denna grupp fyller en viktig funktion.

Kustbevakningen genomgår en omfattande materiell förnyelse, med nya fartyg och sjöövervakningsflygplan. I Operation Atalanta, EU:s insats utanför Afrikas horn, bidrar Sverige med stridsfartyget Carlskrona, som under våren och sommaren 2010 leder insatsen, och med ett av Kustbevakningens sjöövervakningsflygplan. Det är första gången Sverige ger ett sådant civil-militärt bidrag till en EU-insats.

När det gäller strategiska transporter är Sverige näst största land i det så kallade SAC-samarbetet om strategiska transportplan, C17-flygplan. Därmed kan vi bättre understödja långsiktiga insatser internationellt och snabbare utföra både civil och militär krishantering.

När en kris uppstår vill många länder snabbt ta sig till samma plats med samma plan för att flytta in utrustning och ofta flytta ut människor. Deltagande i SAC-samarbetet ger Sverige säker tillgång till denna centrala transportförmåga nu och 30 år fram i tiden. För att optimera nyttan av denna nya svenska förmåga krävs utbyggd civil-militär planering och förberedelser.

INTERNATIONELLA MILITÄRA INSATSER

Försvarsmakten får i och med den nya inriktningen för försvaret en insatsorganisation som ska kunna användas för insatser i landet, i närområdet och utom närområdet. Detta möjliggörs av övergången till frivillig rekrytering och stående samt kontrakterade förband.

De tidigare värnpliktsförbanden var endast användbara inom landets gränser, om inte mobilisering rådde. Därmed krävdes en särskild anställd utlandsstyrka när försvaret skulle användas i insats internationellt. Detta begränsade kapaciteten för deltagande i internationella insatser och förlängde beredskapstiderna.

På grund av övergången till stående och kontrakterade förband kommer Sveriges kapacitet för deltagande i insatser att fördubblas och beredskapstider att kortas. Därmed skapas förutsättningar för att uppfylla Alliansens vallöfte från 2006 om en möjlig dubbling av insatser.

Försvarsmakten ska alltid prioritera pågående insatser materiellt.

Sverige måste alltid vara berett att se över såväl numerären, som materielen för pågående insatser.

Sveriges försvar ska ha förmåga att samverka med andra länder och organisationer. Detta möjliggör nära samarbete i insatser.

Sverige deltar i och ordnar övningar av krishantering tillsammans med de länder vi samverkar med internationellt.

INTERNATIONELLA CIVILA INSATSER

Förmågan att bidra till civila och civil-militära insatser ska under nästa mandatperiod byggas ut. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) kan göra insats på egen hand eller tillsammans med andra i landet, i närområdet och utanför närområdet.

Sverige behöver också bygga upp sin kapacitet att bidra med civila förmågor i kris- och konflikthantering. Efterfrågan på bland annat poliser är stor men Sverige har svårt att möta behoven. I Afghanistan har Sverige cirka 500 militärer men endast ett tiotal poliser på plats.

Poliser, domare, åklagare och kriminalvårdspersonal är nödvändiga att tillgå för att bygga upp rättsstaten i post-konfliktländer. Många poliser deltar i dag i internationella insatser, men oftast inom ramen för militära insatser. Karriärvägar, löner, veteranfrågor och politiskt stöd behövs för att bygga upp förmågan att delta internationellt med poliser och rättsstatsstöd.

Civila insatser som syftar till att stärka kapaciteten hos mottagarlandet inom områden som rättsstatsuppbyggnad är viktiga bidrag både för att förebygga konflikter och för att efter en konflikt bidra till ett fungerande och hållbart samhälle. Det är grundläggande att genom de civila insatserna stärka lokala aktörer. Målet måste alltid vara att så snart det är möjligt låta landets egna aktörer ta över ansvaret.

FREDSBYGGANDE

Fred är grunden för människors säkerhet och för att ett samhälle ska fungera. Konfliktförebyggande arbete är det internationella samfundets första verktyg för att hindra konflikt. EU och andra internationella organisationer behöver stärka sin kompetens och förmåga till konfliktförebyggande.

Nära kopplat till konfliktförebyggande är arbetet för försoning. Det har i många fall varit nyckeln till uthållig fred, särskilt i svårt härjade konfliktområden. I detta arbete spelar det civila samhället en stor roll. Sverige ska vara aktivt i försoningsprocesser. Det handlar både om att ta initiativ i konfliktområden och

om ansträngningar i relevanta internationella forum såsom krigsförbrytartribunaler och sannings- och försoningskommissioner.

Alliansen menar att Sveriges arbete i FN:s fredsbyggande kommission är grundläggande för att anta ett globalt perspektiv på fredsfrågorna. Starkare band behöver knytas mellan FN och aktuella regionala organisationer. Det är naturligt att Sverige bidrar i utbildnings- och övningsverksamhet i dessa sammanhang.

KVINNOR I KONFLIKTER

Kvinnors deltagande i konfliktförebyggande, krishantering, konfliktlösning och fredsbyggande bidrar till internationell fred och säkerhet, vilket slås fast i FN:s resolution 1325. Sveriges insatser ska förändra och förbättra situationen för kvinnor och flickor i väpnade konflikter.

Ett ökat antal kvinnor i de svenska insatserna internationellt är i sig viktigt men det är även säkerhetsskapande. Vi når en större del av befolkningen och kan därigenom få värdefull information. Kvinnors medverkan i insatser internationellt bidrar till att sprida värderingar om kvinnor och mäns lika värde. Sverige ska stödja nationella och lokala organisationer, aktörer samt åtgärder och initiativ som verkar för att genomföra resolution 1325.

Arbetsgruppen föreslår att Sverige under nästa mandatperiod tar initiativ till en internationell konferens om kvinnors roll i konflikter.

Den svenska handlingsplanen för genomförandet av resolution 1325, som uppdaterades 2009 och gäller till 2012, fokuserar på att möjliggöra kvinnors aktiva deltagande i fredsprocesser men också på att säkerställa att kvinnors och flickors särskilda skyddsbehov uppfylls. Det sexuella våld som används mot såväl kvinnor som män i konfliktsituationer utgör grova brott. I FN:s resolution 1820 fördöms sexuellt våld i konfliktsituationer, och stadgas att det kan utgöra krigsbrott, brott mot mänskligheten och vara en konstituerande handling i folkmord. Det är positivt att världssamfundet tagit detta steg.

Alliansen ser frågan som ytterst allvarlig och välkomnar FN:s intensifierade arbete, genom utnämningen av ett särskilt sändebud för frågan.

Pågående insatser med svenskt deltagande

AFGHANISTAN

Alliansens engagemang för Afghanistan och dess befolkning är långsiktigt. Vi finns i Afghanistan för civilbefolkningens skull, för säkerheten i regionen och för vår egen säkerhet. Under den senaste tiden har säkerhetsläget i landet försämrats, även om det ser olika ut i olika delar av landet.

Afghanistan är ett av världens fattigaste länder. Behoven av förändring är omfattande när det gäller mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, fattigdomsbekämpning och antikorrupktion. Utvecklingen i Afghanistan har på flera områden gått åt rätt håll, t.ex. vad gäller antalet flickor och pojkar som får tillgång till skolundervisning och tillgången till grundläggande hälsovård. Trots det återstår betydande utmaningar.

Arbetsgruppen anser att varje insats löpande ska anpassas efter förändrade förutsättningar, t.ex. vad gäller säkerhetssituationen. Vi är öppna för en utökning av insatsen om säkerhetssituationen kräver det. Arbetsgruppen välkomnar ÖB:s förslag om att PRT Mazar-e-Sharif får en civil ledning.

Parallellt med detta måste de civila ansträngningarna ökas, både vad gäller utvecklingsbistånd och stöd till rättsstatsuppbyggnad. Arbetsgruppen anser att Sverige bör ha en ambition att bidra med fler poliser. Biståndet ska fortsätta att öka och bör i högre grad än idag kanaliseras till norra delen av landet, där den svenska insatsen är baserad. Ökad synlighet för svenska utvecklingsinsatser stärker relationen till civilbefolkningen.

SOMALIA

Sverige leder under perioden april till augusti 2010 EU-insatsen Atalanta, vars syfte är att skydda FN:s matleveranser och den civila sjöfarten. Sverige kommer för första gången att bidra med ett avancerat sjöövervakningsflygplan från Kustbevakningen för att följa vad som händer på havsområdena utanför Somalias kust.

Det är unikt att Sverige nu kommer att delta i EU-insatsen med både civil och militär kapacitet och är ett genombrott i förutsättningarna för civil-militär samverkan.

KOSOVO

Säkerhetsläget i Kosovo har stegvis förbättrats. Kosovos egen förmåga att upprätthålla lag och ordning har förstärkts. EU har ökat sitt engagemang, bland annat genom rättsstatsinsatsen Eulex som stödjer polisen. Under senhösten 2010 inleder Sverige en ansvarsfull övergång till militärt understödjande verksamhet och civil närvaro. Sverige bidrar bland annat till rättsstatsuppbyggnad och byggande av ett säkerhetsdepartement.

NORDISKA STRIDSGRUPPEN (NBG)

Sverige kommer att leda NBG 2011. Arbetsgruppen anser att Sverige ska ha ambitionen att även åta sig ledarskapet för NBG 2014. Att leda en snabbinsatsstyrka innebär ansvar för att den är av rätt storlek och kvalitet, samt klarar att fullgöra sitt uppdrag. Vi samarbetar med Finland, Norge, Estland och Irland om den Nordiska stridsgruppen. Snabbinsatsstyrkorna gör att EU har förmåga att agera mycket snabbt vid kriser och konflikter.

Skulle NBG sättas in dubbleras Sveriges deltagande i insatser internationellt under insatsperioden. Men redan beredskap bidrar till EU:s trovärdighet och förmåga för freden.

Deltagande i NBG ger erfarenhet som bidrar till förnyelsen av det svenska försvaret och det understryker att Sverige tillhör kärnan i EU. Sverige arbetade som ordförandeland för att öka snabbinsatsstyrkornas användbarhet så att de verkligen ska kunna användas när de behövs.

Slutord

Förslagen ovan svarar arbetsgruppen för. De ska nu prövas inom ramen för det fortsatta arbetet med Alliansens valmanifest. En prövning av om, när, i vilken omfattning och takt förslagen kan genomföras kommer bland annat att göras utifrån det uttalade kravet på ansvarstagande för de offentliga finanserna.